

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 51 0 P 179062 23 Rev
Sarajevo, 15.09.2023. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Jasminke Kubat i Enise Bilajac, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja „Petica plus“ d.o.o. Vitez, koga zastupa punomoćnik Mirzeta Duljković, advokat iz Sarajeva, Ulica Dolina broj 7., protiv tužene Općina Kakanj, koju zastupa Općinsko pravobranilaštvo Kakanj, radi diskriminacije i naknade štete, vrijednost spora 15.095,04 KM, odlučujući o reviziji tužitelja, izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Novom Travniku, broj 51 0 P 179062 22 Gž od 18.11.2022. godine, u sjednici vijeća održanoj 07.09.2023. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Travniku, broj: 51 0 P 179062 20 P od 19.11.2021. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja koji glasi:

„Nalaže se tuženoj da tužitelju u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja na ime naknade štete isplati iznos od 15.095,04 KM sa zateznom kamatom koja teče:
- na iznos od 14.562,61 KM počev od 28.08.2019.godine pa do isplate,
- na iznos od 532,43 KM počev od 04.09.2019.godine pa do isplate.

Obavezuje se tužitelj da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 3.197,00 KM u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti presude.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 51 0 P 179062 22 Gž od 18.11.2022. godine žalba tužitelja odbijena je kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđena.

Protiv drugostepene presude, tužitelj je blagovremeno izjavio reviziju zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači i tužbenom zahtjevu udovolji u cijelosti uz naknadu troškova prvostepenog i drugostepenog postupka, ili da se obje nižestepene presude ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

Odgovoru na reviziju nije podnesen.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku (Sl. novine F BiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15 - u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Neprihvatljiv je revizijski prigovor da drugostepeni sud u pobijanoj odluci nije dao zadovoljavajuće jasne i potpune razloge, te da su navodi suda proizvoljni u korist tuženog, na koji način je povrijedio pravo tužitelja na obrazloženu odluku.

Pravo na obrazloženu sudsku odluku predstavlja jedan od segmenata prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda¹. U konkretnom slučaju odluka drugostepenog suda zasnovana je na provedenim dokazima i utvrđenim činjenicama i dati su jasni razlozi tako da je presudu moguće ispitati, pa je neprihvatljiv revizijski prigovor da je obrazloženje drugostepene presude nejasno, proizvoljno i neobrazloženo, tako da pobijana presuda nije zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 191. stav 4. ZPP i članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Drugostepeni sud je u obrazloženju pobijane presude ocijenio sve žalbene navode koji su od odlučnog značenja sa aspekta predmeta spora, pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP.

Zbog navedenog nije ostvaren revizijski razlog povrede odredaba parničnog postupka.

Nije osnovan ni prigovor pogrešne primjene materijalnog prava.

Predmet spora predstavlja zahtjev tužitelja koji je usmjeren na utvrđenje da je tuženi diskriminisao tužitelja donošenjem Odluka o komunalnim taksama općine Kakanj i time povrijedio tužiteljevo pravo na jednako postupanje u obavljanju privredne djelatnosti na području općine Kakanj, pa da se osnovom tog utvrđenja naloži tuženom da mu naknadi štetu na način da izvrši povrat plaćene komunalne takse na istaknutu firmu u 2017. godini u ukupnom iznosu od 15.095,04 KM, sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka.

Odlučujući o predmetnom tužbenom zahtjevu nižestepeni sudovi su utvrdili da je rješenjem Federalnog Ministarstva finansija broj 05-14-2-1036/17 od 12.01.2018. godine tužitelju odobreno obavljanje djelatnosti priređivanja igara na sreću; da je tužena donijela Odluku o komunalnim taksama na istaknute firme koja je objavljena u Službenom glasniku općine Kakanj broj 11/16, 3/17 i 3/20; da je Ustavni sud Federacije BiH odlukama U-1/06, U-14/13, U-32/15 i U-5/20 utvrdio da je neustavna odluka tužene jer je povrijeđeno pravo na jednakost pred zakonom iz razloga što je visina komunalne takse utvrđena u bitno različitim iznosima bez realno utvrđenih kriterija; da iz naloga za plaćanje poreznih obaveza Porezne ispostave Kakanj Zenica proizilazi da tužitelj nije platio poreznu obavezu komunalnu taksu na firmu u iznosu od 13.863,15 KM, zbog čega je rješenjem Kantonalnog poreznog ureda Novi Travnik od 02.07.2019. godine pokrenut postupak prinudne naplate; da iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Sanje Kolenda proizilazi da je tužitelj izvršio uplatu na ime takse na istaknutu firmu za 2017. godinu u iznosu od 11.000,00 KM, da je platio i iznos od 2.869,15 KM na ime zatezne kamate, iznos od 693,46 KM na ime troškova prinudne naplate i iznos od 532,43 KM na ime zatezne kamate, odnosno ukupno 15.095,04 KM; da bi tužitelj prema uporednom kriteriju na ime komunalne takse za 2017. godinu prema odluci tužene platio iznos od 10.370,00 KM da je obavljao djelatnost grupe kreativne djelatnosti -

¹ Službeni list BiH broj 6/99

umjetničke i zabavne djelatnosti; da iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka ekonomske struke Luke Mastilović, koji je sačinjen po prijedlogu tužene utvrđeno da je tužitelj u 2017. godini uplatio 11.000,00 KM na ime takse na istaknutu firmu, a da je Lutrija BiH koja se kao i tužitelj bavi priređivanjem igara na sreću za dva uplatna mjesta u prvoj zoni i jednom uplatnom mjestu u trećoj zoni platila ukupno 14.000,00 KM, dakle 3.000,00 KM više nego što je platio tužitelj za istu godinu. Kako je tuženi postupao po svojim odlukama i donosio rješenja kojim je tužitelju nalagao plaćanje komunalnih taksi na istaknutu firmu, koje su tokom postupka prinudne naplate i naplaćene za 2017. godinu, tužitelj smatra da je doveden u diskriminirajući položaj pa da ima pravo po tom osnovu na povrat prinudno naplaćene komunalne takse na firmu za 2017. godinu.

Na osnovu tako utvrđenog činjeničnog stanja nižestepeni sudovi zaključuju da tužitelj nije dokazao postojanje vjerovatnosti diskriminacije, jer propisivanjem različite visine godišnje komunalne takse za isticanje firme po kriterijumu djelatnosti predstavlja povredu ustavnog načela jednakosti pred zakonom ali ne i diskriminaciju, i to ne samo za djelatnost koju obavlja tužitelj nego za sve djelatnosti, odnosno djeluje podjednako na sve taksene obveznike. Stoga zaključuju da tužitelj nije doveden u diskriminirajući položaj u odnosu na ostale priređivače igara na sreću, koji bi bili slična uporedna grupa, sa kojom se može porediti grupa u koju spada tužitelj, ni po odlučujućem kriteriju za utvrđivanje visine takse, niti mu je utvrđena viša taksa u odnosu na ostala pravna lica koja se bave priređivanjem igara na sreću, odnosno kladenjem, iz kojih razloga odbijaju u cijelosti tužbeni zahtjev.

Odluke nižestepeni sudova su pravilne i na zakonu zasnovane, zbog čega ne stoje navodi revizije o pogrešnoj primjeni materijalnog prava.

U revizijskom stadiju postupka tužitelj i dalje insistira na tvrdnji da je njegova „uporedna grupa“ (komparator) grupa koja se bavi ostalim djelatnostima, jer svi poslovni subjekti stavljaju tablu na poslovni prostor i da je pogrešan stav drugostepenog suda da su tužiteljeva uporedna grupa pravne osobe koje se bave istom djelatnošću kao tužitelj (npr. Lutrija BiH i drugi priređivači igara na sreću), te da tužitelj odlukama Ustavnog sud Federacije BiH broj U-1/06, U-14/13, U-32/15 i U-5/20 nije dokazao da je prema njemu od strane tužene učinjena diskriminacija.

Odredbom člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije² propisano je da će se diskriminacijom, u smislu ovog Zakona, smatrati svako različito postupanje, uključujući svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti utemeljeno na stvarnim ili pretpostavljenim osnovama prema bilo kojem licu ili grupi lica na osnovu njihove rase, boje kože, jezika, vjere, etničke pripadnosti, nacionalnog ili socijalnog porijekla, veze s nacionalnom manjinom, političkog ili drugog uvjerenja, imovnog stanja, članstva u sindikatu ili drugom udruženju, obrazovanja, društvenog položaja i pola, polnog izražavanja ili orijentacije, kao i svaka druga okolnost koja ima za svrhu ili posljedicu da bilo kojem licu onemogući ili ugrožava priznavanje, uživanje ili ostvarivanje na ravnopravnoj osnovi prava i sloboda u svim oblastima javnog života (stav 1).

Odredbom člana 3. istog Zakona propisano je da je neposredna diskriminacija svako različito postupanje po osnovama određenim u članu 2. ovog Zakona, odnosno svako djelovanje ili propuštanje djelovanja kada je neko lice ili grupa lica dovedena ili je bila, ili bi mogla da bude dovedena u nepovoljniji položaj za razliku od nekog drugog lica ili grupe lica u sličnim situacijama. Stavom 2. istog člana je propisano da posredna diskriminacija

² „Službeni glasnik BiH“, broj: 59/2009 i 66/16

podrazumijeva svaku situaciju u kojoj, naizgled neutralna odredba, kriterijum ili praksa, ima ili bi imala efekat dovođenja nekog lica ili grupe lica u nepovoljan ili manje povoljan položaj u odnosu na druga lica.

Odredbom člana 12. stav 1. tačka c) Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da lice ili grupa lica koja su izložena bilo kojem obliku diskriminacije, prema odredbama ovog zakona, ovlašćeni su da podnesu tužbu i da traže da se nadoknadi materijalna i nematerijalna šteta uzrokovana povredom prava zaštićenih ovim zakonom (tužba za nadoknadu štete).

Odredbom člana 15. Zakona o zabrani diskriminacije je propisano da teret dokazivanja da nije prekršen princip jednakog postupanja ili zabrane diskriminacije, prebačen je na tuženog.

Odlukom tužene o općinskim taksama na istaknutu firmu jeste propisana različita visina takse na firmu i zavisi od djelatnosti kojom se privredni subjekti bave. S tim u vezi, tačnom se pokazuje konstatacija revidenta da “svi poslovni subjekti stavljaju tablu na poslovni prostor“. Međutim, upravo je vrsta djelatnosti koju obavlja određeni poslovni subjekat, jedan od kriterija za utvrđivanje visine takse, svakako pored područja odnosno opštine i zone u kojoj se nalazi sjedište odnosno poslovna jedinica sa istaknutom firmom, položajne pogodnosti obveznika u zoni u kojoj je istaknuta firma, pravnog statusa subjekta koji obavlja djelatnosti (pravna ili fizička osoba), da li se radi o niskoakumulativnoj ili akumulativnoj djelatnosti koju obavlja određena pravna ili fizička osoba, veličina/kvadratura objekta, vrsta objekta i drugi kriteriji (broj zaposlenih, ostvareni promet, profit i dr.), a kako je to propisano u odredbi čl. 4. naprijed pomenute Odluke. Zbog toga se visina utvrđene naknade u Odluci tuženog ne smatra diskriminatorskom, iako se zasniva na različitom postupanju u odnosu na pravne subjekte jer su zasnovane na objektivnoj i razumnoj opravdanosti i jer se njima ostvaruje legitiman cilj. Iz nalaza i mišljenja stalnog sudskog vještaka finansijske struke Mastilović Luke, proizilazi da tužitelj, s obzirom na djelatnost kojom se bavi – priređivanje igra na sreću-djelatnost klađenja i kockanja, u odnosu na kreativne djelatnosti - umjetničke i zabavne, plaća veću taksu, ali da u odnosu na sličnu ili istu djelatnost - Lutriju BiH (koja se bavi priređivanjem igara na sreću), plaća manju taksu u iznosu od 3.000,00 KM. Stoga ovaj sud smatra pravilnim stanovište drugostepenog suda da komparator za tužitelja ne mogu biti poslovni subjekti koji obavljaju druge privredne djelatnosti, odnosno koji se bave umjetnošću ili trgovačkom djelatnošću, već uporedne grupe djelatnosti kao što su Lutrija, Loto, TV Bingo i sl.

Odluka Ustavnog suda F BiH broj U-5/20 od 21.04.2021. godine kojom je utvrđeno da pojedine odredbe Odluke o općinskim taksama na istaknutu firmu (Službene novine Općine Kakanj, broj 11/16, 3/17 i 3/20 - osnovom koje Odluke je naplaćena taksa na firmu 2017. godine tužitelju) nisu u saglasnosti sa Ustavom F BiH, sama po sebi svojom sadržinom ne dokazuje diskriminaciju, niti je ona dokaz o postojanju diskriminacije prema tužitelju, niti je tužitelj imajući u vidu naprijed citirane zakonske odredbe i utvrđeno činjenično stanje, u smislu člana 15. stav 1. Zakona o zabrani diskriminacije, učinio vjerovatnim da ga je tužena dovela u diskriminirajući položaj po osnovu vrste djelatnosti i da je u nepovoljnijem položaju od ostalih pravnih lica čije obaveze plaćanja poreza - takse na firmu su bile obuhvaćene Odlukom tužene, posebno kada su u pitanju uporedne grupe na koje se tužitelj poziva – Lutrija BiH, TV Bingo (djelatnost klađenja i priređivanje igra na sreću), kao i svi ostali privredni subjekti koji bi predstavljali uporednu grupu, zato što odluka Ustavnog suda djeluje prema svima jednako, neovisno o vrsti djelatnosti i na sve subjekte ima se primijeniti.

Stoga, suprotno stavu revizije pravilno su nižestepeni sudovi cijenili da tužitelj nije dokazao postojanje vjerovatnim diskriminacije, a koju su raspravili kao prethodno pitanje, zato

što se tužbom i tužbenim zahtjevom traži samo naknada štete iz osnova diskriminacije. Imajući u vidu odredbu člana 2. Zakona o zabrani diskriminacije, kojom su utvrđene osnove diskriminacije, te imajući na umu činjenice na kojima tužitelj temelji svoju tvrdnju o diskriminatorskom ponašanju tužene prema njemu, a to je da je tužena nezakonito odredila mjerila za obračun takse na istaknutu firmu donošenjem svojih Odluka o općinskim taksama na istaknutu firmu, te da oglašavanje tih odredbi neustavnim je samo po sebi dokaz o postojanju diskriminacije, to se ove okolnosti, suprotno stavu revizije ne mogu podvesti pod pojam diskriminacije u smislu odredbe člana 2. i člana 11. Zakona o zabrani diskriminaciji, jer odluke Ustavnog suda F BiH na koje se revident poziva, same po sebi nisu dokaz da je prema tužitelju od strane tuženog učinjena diskriminacija, (identičan stav iskazan u odluci Vrhovnog suda F BiH, broj: 51 0 P 167166 22 Rev od 06.09.2022. godine, te broj: 58 0 Ps 218036 23 Rev od 16.05.2023. godine).

Odluke o općinskim taksama na istaknutu firmu su prisiljan pravni propis tužene, gdje je tužena na temelju istih mogla obračunavati i naplaćivati tužitelju taksu na istaknutu firmu, sve do momenta kada su odredbe osnovom kojih se obračunavala visina takse na firmu oglašene neustavnim, od kada se nisu mogle primjenjivati, jer bi svako drugo postupanje tuženog bilo protivno tom prisilnom propisu.

Po shvatanju ovog suda, tužitelj je izabrao pogrešan pravni put za eventualno ostvarenje „jednakosti“ u visini tarife na istaknutu firmu i potraživanu naknadu štete. Prema stanju spisa upravni postupak i upravni spor, koji su vođeni po osnovu razreza i prinudne naplate komunalne takse na istaknutu firmu su pravomoćno okončani, prije donošenja odluke Ustavnog suda F BiH kojom je utvrđeno da kriteriji za obračun takse na firmu su suprotni Ustavu F BiH, zbog čega je tom odlukom i utvrđeno da odredbe člana 4., tačka 4., 5., 6. i 7. Odluke o općinskim taksama na istaknutu firmu (Službene novine Općine Kakanj, broj 11/16, 3/17 i 3/20) nisu u saglasnosti sa Ustavom F BiH. Propisivanjem različite visine godišnje komunalne takse za isticanje firme po kriterijumu djelatnosti predstavlja povredu ustavnog načela jednakosti pred zakonom ali ne i diskriminaciju, i to ne samo za djelatnost koju obavlja tužitelj nego za sve djelatnosti, odnosno djeluje podjednako na sve taksene obveznike. Posljedice djelovanja odluka Ustavnog suda F BiH su takve da one nastupaju ubuduće, a djeluju retroaktivno na sudske i upravne postupke, te upravne sporove koji su u toku, a nisu pravomoćno okončani (član 40. stav 1. Zakona o postupku pred Ustavnim sudom Federacije BiH³). Tužitelj je ima pravo saglasno odredbi člana 60. Poslovnika Ustavnog Suda Federacije Bosne i Hercegovine, podnijeti zahtjev nadležnom tijelu za izmjenu pravomoćnog pojedinačnog akta (upravnog akta-rješenja kojim mu je utvrđena visina komunalne takse na istaknutu firmu za 2017. godinu) kojim mu je povrijeđeno pravo, zato što mu je rješenje o razrezu komunalne takse i prinudnoj naplati takse na firmu doneseno, na temelju propisa koji je naknadno oglašen neustavnim, a ne u parničnom postupku tražiti naknadu štete.

Naime, odredbom člana 60. Poslovnika Ustavnog Suda Federacije Bosne i Hercegovine⁴ propisano je da svako kome je povrijeđeno pravo konačnim ili pravomoćnim pojedinačnim aktom donesenim na osnovu odredbi koje su prestale da važe na osnovu odluke Suda, ima pravo tražiti od nadležnog tijela izmjenu tog pojedinačnog akta, a nadležno tijelo je dužno da ponovi postupak i uskladi akt sa odlukom Suda u roku od 90 dana od dana prijema zahtjeva. Ukoliko nadležni organ ne ponovi postupak i ne usaglasi akt sa odlukom Suda u roku iz stava 1. ovog člana, akt kojim je povrijeđeno pravo nekom licu prestaje da važi. Prijedlog za izmjenu konačnog ili pravomoćnog pojedinačnog akta iz stava 1. ovog člana, može se podnijeti

³ Službene novine Federacije BiH“, broj: 6/95 i 37/03

⁴ “Službene novine Federacije BiH“, broj: 40/10 i 18/16

u roku od dvije godine od dana objavljivanja odluke u “Službenim novinama Federacije BiH”, službenom glasilu kantona odnosno općine.

Kako odluke Ustavnog suda F BiH kojima se ukidaju zakoni odnosno poništavaju drugi propisi djeluje na pravomoćne pojedinačne akte samo isključivo posredno, tako da cjelokupni naknadni - eventualni postupak izmjene pravomoćnog pojedinačnog akta ovisi o inicijativi stranke, pa ako te inicijative nema, nema ni mogućnosti zadiranja u postojeću pravnu situaciju koja je pravosnažno okončana u upravnom postupku i upravnom sporu, pa tako i na naplatu komunalne naknade po rješenju tužene od 1997. godine donijetog u upravnom postupku, temeljem Odluke o komunalnoj naknadi tužene (koja je u to vrijeme bila na pravnoj snazi). Pored toga, odredbom člana 60. Poslovnika Ustavnog Suda Federacije Bosne i Hercegovine tačno je propisano kako se otklanjaju posljedice nastale primjenom ukinutog propisa (povratom u prijašnje stanje, ponavljanjem postupka, obnovom ili na drugi način), time da prema članu 60. naprijed navedenog Poslovnika, odluka iz prethodnog stava može se donijeti samo na prijedlog osobe koja za to ima pravni interes.

Stoga, kako osnovanost reparacijskog zahtjeva iz odredbe člana 12 stav 1c) Zakona o zabrani diskriminacije za naknadu materijalne i nematerijalne štete uzrokovane nezakonitom povredom prava na jednako postupanje, zavisi od osnovanosti zahtjeva za utvrđenje diskriminacije, a kako tužitelj nije dokazao da je prema njemu učinjena diskriminacija, te da je iz osnova iste za tužitelj nastupila štete, pravilno su nižestepeni sudovi postupili kada su odbili zahtjev tužitelja za naknadu štete.

Ostali revizijski prigovori nisu od odlučnog značaja za donošenje drugačije odluke u ovoj pravnoj stvari (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako ne stoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe iz člana 248. ZPP.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.